

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Züllő gyermekek.

Néhány nappal ezelőtt egy debreceni gimnázista a vonat kerekéi elé vetette magát, melyek darabokra szaggatták a szerencsétlen fiatal-embert. Hátrahagyott levelében megható módon írta le végzetét, a kora gyermeksége óta rajta elhatalmasodott önfertőzéssel való hasztalan viaskodását s e levél maga a gyermekek züllésének legszomorúbb adatai közé való.

Nincs olyan hét ujjban, hogy a hírlapok több esetéről is ne értesítenének, melyek a gyermekek — különösen nemi tekintetben való — szörnyű romlásának égbekiáltó dokumentumai. Attól a sok port fölvert fővárosi esettől kezdve, mely egy majdnem aggastyán és egy tizenkét éves leányka belüggymimiszerűleg megengedett házasságával végződött, s melynek folyamán ez a «gyermek» így nyilatkozott: nem a bácsi bántott engem, én akartam, — egészen a vidéki városok és falvak mindig gyakrabban megisméltendő és épen ezért már nem is valami nagyon feltűnő jelenségeiig: az éretlen korú anyáékig, ezek a szörnyűséges esetek mind arról tanuskodnak, hogy a társadalmi erkölcsök leromlasztó nyavalyák már a zsengekoriúk életforrásait is megmérgezték, megmetelyezték már a jövő generációját is.

S hogy ez az erkölcsi leromlás mennyire nem szörványos és elszigetelt, hanem szinte már megszokott és általános, arról sötét kulturképet fest a torontálmegyei Révaujfalú község iskolaszékének a felettes iskolai hatósághoz intézett jelentése, melyben iskolamulasztó gyermekleányokról van szó, akik férjnél vannak, nem ugyan törvényes házassági kötelék révén, de vadházasságban...

Ime néhány példa, amint azokat a véletlen az utóbbi napokban szeméink elé sodorta. Imitt-amott meg-megnyiló rések, melyeken keresztül a modern erkölcstelenség mindig újabb és újabb területeket elárasztó és szinte feneketlen posványába tekinthetünk.

Minden nevelőnek és tanítónak, aki nyitott szemmel tekint maga körül, szomorú tapasztalatai vannak a gyermekek zülléséről. És ez a züllés nemcsak a komplikáltabb és raffináltabb életmódú, városok kiváltsága, az egyszerű vidék, a naiv falu szintűgy nyakig sülyedt a fertőbe. Igazság van ebben a kétségbeesett fölajdulásban: *nincs többé gyermek!* Gyermekek, akik nemcsak éretlen, zsenge koránál, hanem hímes lélekénél, érintetlen kedélyénél, szeplőtelen erkölcsénél fogva gyermekek. Egyrészt az onanizálás és masturbálás, másrészt a nemi élet túlságos korai és erőltetett megkezdése eredményezi a gyermek testi és lelki elcsenevését.

A franciák nagy lélekismerő írója — Sand George — évtizedek előtt megírta a gyermekpusztulás lélekkrázó természetrajzát; ha igaza volt a saját korára nézve — fájdalom, igazsága százszorosabban megerősödött a mi napjainkban, a gyermekzüllés e kiválasztott korában. Jelen szomorú közéletünkben — úgy hangzik e leverő erkölcsrajz — nincs többé gyermek, vagy kivételes módon nevelt lény az. Két naponként látunk, az egy ronda, meglehetősen faragatlan tanuló, megmetelyezve bizonyos otromba bűnnel, mely lényében már szétdőlt az első eszmény szentségét. Vagy ha a szegény gyermek a tanulók e dögvészét csoda-módon kikerülte is, lehetetlen, hogy a képzelet tisztaságát és korának szent tudatlanságát megőrizze. Elrútult, habár a természet szépnek alkotta is. Arcán a gyalázat bélyege ül, nem mer szemetek közé nézni; a rossz könyveket titokban mohón nyeli és a nők tekintetétől mégis remeg. Az anya cirógatásai alatt elpirul: talán érzi, hogy méltatlan azokra. A világ legszebb művei, az emberiség legfőbb költeményei előtte már untató, lázító és undorító dolgok. Izlése megromlott és csak ocsmányságok után kapkod. Évek kellene, hogy a rútság bélyegét lehányja, hogy nyíltan, felemelt fővel nézzen szeméitekbe. Csak ekkor fog ismét anyja keblére simulni, de már a szenvedélyek erőt vesznek rajta; sohasem fogja ismerni amaz anyagi szeretetet, melyről imént szóltam, s mely a gyermek és férfikor között elterülő bájos oázis ölen mintegy pihenő az emberi lélek számára.

Az emberiség leromlásának megállításán fáradozó az emberiség újjászületésén és előrehaladásán munkálkodó pedagógusok egyetlen gyógyító szeretet ismerik és javallják a modern idők testi és lelki betegségeit összességének: a vallás-erkölcsi nevelést. Sem az újabban annyira dicsőített testi nevelés, sem pedig a még oly tökéletesre kipallérozott értelem nem akadályozhatja meg a morális súlyedést. Az egyoldali testi nevelés eldurvulásra vezet, míg az értelem kifejlesztése szív és jellem nélkül csak önzöket és cinikusokat nevel. Erkölcsi nevelésre van szüksége a gyermeknek, azaz érzelmeinek és akaratának harmonikus kiművelésére.

Az értelem és a szív világát úgy ápolhatja az iskola, ha felkelti az önbizalom és önértet, az erkölcsi bátorság és kötelességérzet, az igazságosság és méltányosság, az emberszeretet érzelmeit, a fogékonyságot minden szép, jó és nemes iránt. Az akarat nevelésére pedig legjobb eszköz a munka, az állandó foglalkoztatás, az állhatatosság, kitartás ápolása és ebrentartása, az öntevékenység felébresztése és a figyelemhez való hozzászoktatás. A feszült, koncentrált figyelem általában a legerősebb akaratnyilvánítás és a munkához annyira szükséges, hogy Payot szerint: «Dolgozni annyit tesz, mint feszülten figyelni». Ide tartozik még, hogy gyakoroltassuk a gyermekekkel a mértékletességet, a testi-lelki önfegyelműzést, az uralkodást vágyai és kívánságai fölött.

Az élet komolyabb fel fogása, mélyebb értelmezése tekintetéből is nagyjelentőségű a vallás-erkölcsi nevelés. A gyermek látja az életben a sok lelkismeretlenséget és felületességet, a komolyabb erőfeszítéstől való irtózást, hallja folyton, hogy mindenén lehetőleg könnyítsen, a feltétlenül szükségesnél többet ne dolgozzék s így nem csoda aztán, ha minden munkát tölösleges tehernek néz és hamis fogalma támad az életről. A látszatra való dolgozás, a külső körülményekhez való alkalmazkodás és az anyagi élvezetek pillanatnyi jelszavaival szemben hangoztassa az iskola az önképzés, a belső szabadság és a lelki gazdagság ideáljait; mutasson rá, hogy az élet sokkal nemesebb valami, hogysen tétlenül és felületesen átélve el lehessen poecskolni; hogy a munkának nagy nevelő értéke van, amennyiben bensőnk kifejlesztésére és nemesítésére eszköz; hirdesse, hogy az élet értelme és célja épen lelkünk ezen mélyítésében áll és hogy az igazi ember a mélységes belső életet élő ember.

Azonban nem elég csak erkölcsi mintaképeket állítani a gyermek elé, szép erkölcsi történeteket mesélni, az erényt elkülönítve mutatni be neki. A mintaképeket talán megbámulja, de nem követi, történetek meghatják, az erény szépségét elismeri, de nem tudja vagy nem akarja életébe átvinni. Nem tudja, mert nem ismeri a módokat és eszközöket; nem akarja, mert nem érzi szükségét, nem érdekli. A tapasztalás bizonyítja, mily keveset, mondhatni semmit sem lehet elérni az erény pusztá hirdetésével.

Többet kell tennünk. Új fogalmat nyújtani az erényről: nem száraz és rideg és az élet korlátokba szorítása az, hanem ellenkezőleg az élet fokozása; alkalmazkodás a való élethez, a legtisztább boldogság forrása. A fő szempont itt, hogy úgy mutassuk be az erényt, amint az az életben elhelyezkedik, hogy hogyan itél fölötte az élet és hogy a vallás-erkölcs tanításai tulajdonképen az élet tanításai is. Az erény természetes, a bűn természetellenes; s amint a külső természetben az egészséges fennmarad és minden, ami rothadt, elpusztul, úgy az életben is csak az maradandó, ami erkölcsileg egészséges, a helytelen elvész. Ezt az igazságot úgy hozhatjuk közelebb a gyermek lelkéhez, ha tudatossá tesszük benne azon tapasztalatokat, melyeket az ő kis világában már átélt a helyes és helytelen terén. Csak abból lehet tanulni igazán, amit tapasztalunk, átélünk. A gyermek is tett már apró tapasztalatokat az erkölcsi világban, felhívjuk tehát figyelmét ezen élményeire és a belső átélés és szemlélet ezen legegyszerűbb elemeiből kiindulva, lassankint fölvezetjük az erkölcsi igazságok átértéséhez.

Ha az iskola így kezeli a gyermeket, akkor az nem lesz erkölcsileg csenevész, nemileg korárett, testében hitvány, akaratában tehetetlen, szellemileg degenerált és egész művoltában a szemnek-szívnek undorító látvány, hanem egy örömré és büszkeségre gyullasztó jelenség, egy az átlagosnál, a közönségesnél magasabb emberi lény, aki nem izgatott vágyakat hordoz lágy elméjében, hanem ott érzi testében az alakuló természet diadalmas energiáját, izmaiban a harcoló erőt, akaratában a fegyelmet, szívében a fertőzetlen érzések édes ígéreteit — egész lényében a folyton tökéletesedő, a mainál tökéletesebb ember felsőbbes erejét és öntudatát.

Wohlmuth Ernő.

Nyári multságok.

Kibontogatta szárnyát a tavasz és már idestova belerepülünk a nyárba. Csak ez a zimankós eső hagyja már abba és jön a nyár éltető, izzó lehellete. Meleg lesz az iskolában. A tanító bácsik kérdéseit nem kíséri az az elasztikus érdeklődés, mint a téli zivatarok idején. Akkor benn volt a «boldogság», most künn van, honnét a rigófütty csattanik be s a fecskecsicsérgés hallik.

A kis agyak munkája nagyon megoszlik, egyik gondolatuk az iskolában, másik a ligetben, árnyas erdő mélyén, hol a fehér fűrtös gyöngvirág most bujik elő a kis gyíkok és katicabogarak mulattatására.

Ó, mennyi gondolat röppenik el ilyenkor az ABC és egyszeregy mellől a csiga-biga házikójához és mennyi vágy fogan meg a pillanatra lecsúszott szemhéjak mögött, látván a ringó akácfürtöt és bólingató orgonát!

Ki a szabadba! Minél többször ki!

Többet ér az az egy szó, mit a szabadban elejtünk, mint az a mintalecke, mit három óráig írunk, négy óráig tanultunk és ötöst adunk rá a gyermeknek, mert nem tudja. Ha mi ismeretet nyújtunk, még nem biztos, hogy a gyermek azt az ismeretet elsajátította. Valaminthogy túlnyomó részben nem is. A közlött ismeret csak úgy válik képzetté, fogalomná, ha a közlési mód érzésünket úgy meg tudja kapni, hogy maga az elsajátítási idő, hely vagy mód is emlékezetünkben marad: *valami konkrét támpont, melyet az érzés az ismerettel úgy összehogoz, hogy szétválaszthatlan marad.* Ime, a szemléltetés legfőbb érve.

És ha szemléltetni akarunk, kell-e tökéletesebb eszköz a természetnél magánál?

De nem akarok ilyen mélyen belebocsátkozni a Herbert Spencer és Ellen Key művészetébe, a kirándulások tudományos oldalát teljesen mellőzöm, inkább a szórakozási, művészeti és sportoló részével foglalkozom: a tavaszi multságoknak szánok néhány sort.

Nem olyan kisfontosságú dolog ez, mint sokan hiszik. Ambár lehet az is. Ahogy kezelik. Még árthatmas, erkölcsrontó, megmetyélező is. De ezt hagyjuk.

A tavaszi (május végén, vagy június elején) multságok lehetőleg az ország minden iskolájában behozandók. Örökös emléke marad ez minden gyermeknek, ha a tanítók tervszerű vezetéssel oda hatnak, hogy az ilyen multságokon elharapódzott egyszerű léhaskodások helyét komoly, tartalmas célok töltsék be.

Mi volna szükséges és minő keretekben egy ilyen tavaszi multságához?

Mindenekelőtt egy szülői értekezlet, melyen a gyermekek hozzátartozóit, eltartóit a célnak megnyernők.

Aztán alkalmas hely választása, hol a később megjelölendő tervek keresztülvihetők.

Az ilyen nyári multság mindig a szabadban tartandó, nem pedig «kedvezőtlen idő esetén a Schwarz Ábrahám kocsiszinjében», mint Ökörítőn. Tessék megvárni nem a *kedvező*, hanem az *alkalmas* időt. Akkor aztán belévonjuk az egész iskola minden tanulóját, ha kinek-kinek a szülője is úgy akarja. Igen fontos fegyelmzési esetben megtehetjük, hogy (a szülők értesítésével) egyes tanulókat a részvételtől eltiltunk, de ez nagyon megfontolandó, mert messze kiható büntetés.

Már most fontos dolog annak az eldöntése, mik volnának a művészeti, sport és szórakoztató célok. Valami erős, évszáró, maradandó színezetet kell adni e multságoknak.

A gyermekek már a reggeli órákban kivonulnak és a délelőttöt hasznos, testedző játékokkal töltik el. Gyönyörű alkalom nyílik a szabadban való karéneklés gyakorlására, mely aztán a délután tartandó sportünnepély keretében s a multság egyéb szakaszaiban is megismételhető.

Délután, lehetőleg korán, jönneek a szülők, az érdeklődők és a hatóság, vagy annak a képviselője.

Megbecsülhetetlen haszonnal járna az ilyen sportünnepély. Valóságos kis olimpiáddá lenne fejleszthető. *A különböző testgyakorlatok és ügyességek győzteseit minél nagyobb nyilvánosság előtt meg kellene jutalmazni és annak a jutalomnak társadalmi, hatósági úton is minél nagyobb súlyt adni, hogy minél maradandóbb és buzdítóbb legyen.*

A karéneklés, melynek fegyelmező és fejlesztő

hatását nem kell külön részleteznem, szintén a legalkalmasabb helyen és módon mutatható be.

Ugyanígy a szavatok is.

Hátra volna a szórakozási cél: a tánc. Ne féljünk tőle. Osrégi ágazata a kulturális szórakozásoknak és népenként erős faji vonatkozása van. Ma úgy vagyunk a táncunkkal, mint a XVIII. században a nyelvünkkel voltunk, csak a paraszt műveli, ha ugyan az nem is polkázik, vagy bosztonoz maholnap. Táncoltassuk csak bátran a gyermekeinket, de akkor ők egyedül legyenek a táncoló téren, ne pedig tyuhajozó legényekkel, leányokkal vegyest, akik bizony sokszor nem a gyermek szemének való módon viselkednek. És dicsérik meg bátran a jobb táncosokat, akár ki is tüntethetjük, se az iskolának, se a multságának nem esik az rovására. A magyar faji jelleg csak nyer vele.

Ezeket a skicceket pedig tessék fontolóra venni. Ki tudja, milyen hasznos újítás pattanhat ki, ha e kérdést fölszínre hozzuk?

Rossz semmi esetre sem.

Mézes János.

Gyógypedagógusok.

Nem régiben röviden megemlékeztünk a gyógypedagógiáról; bepillantottunk annak műhelyébe, az iskolába, amint a szegény vak, siketnéma vagy szellemileg fogyatékos gyermekekből hasznos, munkás polgárokat igyekszik nevelni.

Régen bebizonyított tény azonban, hogy a legjobb intézet, a legjobb szabály és a legkipróbáltabb módszer is csak akkor felel meg céljának, ha azok, akikre gyakorlati értékesítésük bizva van, igazi hivatásszeretettől áthatva végzik kötelességüket s bírják azt a türelmes szeretetet, amely nélkül gyógypedagógus el sem képzelhető.

A gyógypedagógiai oktatás terén működő szakferfiaknak ismerniök kell a szellemi rendellenességeket és fogyatkozásokat; az erékszervek működését s az itt előforduló rendellenességeket és fogyatkozásokat; tisztában kell lenniök a beszédhibák különböző fajaival, érteniök kell azok gyógyításához és kezeléséhez, szóval annak, aki a gyógypedagógiai oktatás terére lép, szakemberré kell lennie és a tanítóképzőintézetben szerzett ismeretét a fogyatékosok speciális nevelés- és oktatás-táncával ki kell bővítenie. Épen azért a gyógypedagógia arról is gondoskodik, hogy kellő számu szakember felett rendelkezzen. E célból gyógypedagógiai tanító- (tanár) képző tanfolyamot tart fenn, melyre oly elemi vagy polgári iskolai képesítésű tanítókat vesz fel, akik gyakorlatilag is működtek már, hogy ezek azután az általános pedagógia terén szerzett tapasztalataikat, a szükséges szakismeretekkel kibővíve, annál hasznosabban érvényesíthessék.

Ezen szaktanfolyam Budapesten működik és két évig tart. Az első évben a jelöltek részint előadásokat hallgatnak a felsorolt fogyatékosok speciális bonc-, élet- és lélektanából, különös tanítási módszeréből és a beszédhibák kezeléséből; részint gyakorlati tanításokat hallgatnak a különböző intézetekben; ők végzik egyuttal az internátusban elhelyezett növendékek feletti közvetlen felügyeletet is.

A képzés második éve kizárólag a gyakorlati ismeretek elsajátításának van szánva. Ez idő alatt a hallgatók egyes intézetekhez lesznek kiküldve, ahol gyakorlatilag mutatják be a gyógypedagógiai okta-

ásra való rátermettségüket. Az első képzési év után alapvizsgálatot, a második év végén képesítő vizsgálatot tesznek és gyógypedagógiai oktatásra képesítő oklevelet nyernek.

A gyógypedagógusokat a szakképesítő vizsgálat után a XI. fizetési osztály 3-ik fokozatára nevezik ki, ebben azonban csak egy-két évig maradnak, később aztán fokozatosan a X., IX. és VIII-ik fizetési osztályokba lépnek elő. A gyógypedagógusok régebben királyi patenssel tanárokká nevezettek ki; újabban a kinevezést a vallás- és közoktatási miniszter írja alá, a tanári címet s az ezzel járó 30 évi szolgálat kedvezményét is megvonták tőlük. Még ma többen vannak, akik tanárokká nevezettek ki és 30 évig szolgálnak; az újabb generáció azonban már «gyógypedagógiai tanító» címet visel és az orsz. tanítói nyugdíj kötelekébe tartozik.

A gyógypedagógusok közé számítandók azok a tanítók is, akik nem a kétéves gyógypedagógiai tanítóképzőt végezték, hanem a «gyöngetehetségek oktatására képző öthetes szünidei tanfolyamot» hallgatták s a vidéki városokban gyöngetehetségek számára szervezett kiegészítő osztályok vezetésével bízták meg. Ezek gyógypedagógiai szolgálatra berendelt állami tanítókká nevezettek ki, s a szabályszerű áll. tanítói fizetésen kívül 300 kor. személyi pótlékot élveznek.

A gyógypedagógiai oktatás terén működő szakemberek jogairól és kötelességairől külön szabályzatok intézkednek s közvetlen a vallás- és közokt. minisztérium főnöksége alá tartoznak.

A VII. b. ügyosztály és annak vezetője, Náray-Szabó Sándor dr. min. tanácsos, intézi a gyógypedagógiai oktatás ügyeit. A gyógypedagógiai ügyek elintézésénél döntő szava van még a «gyógyped. intézetek orsz. szaktanácsának», melynek tagjai a szakemberek sorából nevezettek ki.

A szaktanács tagjai vizsgálják meg évenként kétszer az egyes intézetek működését és az ott elért eredményeket.

Itt emlíjük meg, hogy a gyógypedagógia évenként rendeztet szakembereivel egy tanfolyamot azon tanítók részére is, akik a beszédhibák javítását akarják elsajátítani. E tanfolyam a nyári szünidőben van.

Éltes Mátyás.

A bot és az új nevelőpróbák.

A botról régen észrevették, hogy — úgy ahogy — parancsolni is lehet vele s mint ilyen, alkalmazást kapott az iskolában. A mai nevelők kijelentették, hogy a bot embernek nem való, sőt egy részük szerint teljesen értéktelen holmi, miért is el kell törni, vagy tűzbe dobni. Ugyanők, az okosak, az iskolai kormányzás újabbnál újabb eszközeit keresik, minthogy nemcsak a botot vetették el, hanem a jó nevelés eddigi sokkal pozitívabb eszközeit is, amelyek egyszersmind az iskolai rendet is legjobban biztosítják. Ami a botozást illeti, ha valaki összefoglalja a róla keletkezett új nézeteket, a multban való használatát és hatását mai megvilágításban itéli meg, ha összeveti az orvos, a lélekfigyelő és a nevelő tapasztalatait, amelyek arra vonatkoznak, minő kárt tesz a bot a megbotozottak, különösen a kiskorúak a testében, minő nyomot hagy a serdülő lelkében, milyen sikert, illetve sikertelenséget ér el az engedelmisségre való szoktatásban s a tanulásra való buzdításban, gondol továbbá arra, hogy miatta a

büntető törvény ítélete elé is juthat; ha mindezt egymás mellé sorozva áttekinti, ott van előtte a botozás pedagógiai becsülete szörnyen megtépázva, mely megtépázottsága onnan ered, hogy a tőle nyert csekély segítségért mérhetetlenül nagyobb áldozatokat, uzsorakamatot szed. Mert a botbüntetéssel úgy vagyunk, mint a kölcsönre szorult ember, aki kicsiny pénzért nagy kamat fizetésére vállalkozik, hogy pillanatnyi pénzzavarából meneküljön.

A tanító is, amint intelmeivel nem ér célt, ingerlékenysége dilemmákba helyezi s nem törődve akaratára érvényesítésének magas árával, megvesszőzi a tanítványt, hogy szorultságából valamiképp kikerüljön s rövidebb-hosszabb időre a gyermekkel is boldoguljon. Pedig ilyen módon ma mind több és több pedagógus szorul meg. Megszorulnak, tanácstalanul állanak az iskolapadok előtt s bosszúságukban legtöbbször bottal oldják meg a csomót a botnak élvben talán éppen legnagyobb ellenségei, a párisi metódus hívei, a laikusok, az észelvűiek; mert az Isten fogalmának kerülgetésével, a jellembeli kötelességek elhanyagolásával, a független erkölcsstannal a kis és nagy gyermekekbe nem igen lehet valami sok munkakedvet, vagy finomságot önteni, bennük lelkeséget ébreszteni.

A verés valódi szerepre jutása azonban még csak a jövőben remélhető. Az lesz a virágzás- vagy aranykora. A botjelenetek provokálói ugyanis nemcsak a hanyag és vásott gyermekek, hanem a különféle tulajdonságú tanítók is. S ha majd a tanítókat is a franciák utasítása szerint fogják nevelni, e tulajdonságok egyre nagyobb mértékben fognak jelentkezni. Ha majd a vallásosságtól mentes széppel, jóval és igazgal táplált, az erkölcsi dologtalanságon fölnevelt, vagy inkább felnövesztett, nem éppen türelmes lelkű, de annál üresebb szívű, nem is valami lelkiismeretes vagy sok felelősséget érző tanítók összekerülnek az ugyanilyen elvek szerint tanítandó tanulókkal, ó, akkor lesz csak elég ok és alkalom a vesszőzésre, botozásra, sőt a karózásra s tekintve a kényszerítő körülményeket, fog is folyni a nyakleves. Vajjon mint fog ekkor a tudomány s a nagyerejű államtörvény intézkedni? Bizonyára el fogják ismerni a testi fenyték jogosultságát. Avagy — befejeződik a pedagógia. Becsukjuk az iskolákat. Nem nevelünk majd többé... Ez az új szárnyakra kapott, a pogány bölcsességből élő modern nevelés még egy kis darabig tartó pályájának a részletektől ment sémája. Nem is nevésséges. Megfutották s ugyan csak a zsákutcában fejezték be ezt a pályájukat a hasonló elvek szerint haladó más intézmények. Pedig a pedagógia ilyen fiaskója a társadalomnak meg nem fizethető nagy vesztesége lesz.

Hogy miképp lehet kikerülni ezt a nem kívánatos, de várható súlyos válságot, annak szintén vannak meghallgatást érdemlő prófétái. (Willmann, Paulsen s főképen Foerster, a Svájcban lakó.) Általánosságban a keresztény életideál, az Istenbe vetett hit, a katolikus egyház szellemének a nevelésbe és oktatásra való bevitelét követelik, a részletekben, a kivételben több szigorúságot, munkát, önmegtartóztatást kívánnak mind a nevelő, mind a növendék részéről. Ebben a rendszerbe beleillik még a vessző is, de csak igen ritka használatra, a legszükségesebb fokon, a durvaságok kikerülésével s ügyelve arra, nehogy általánossá, minden percben alkalmazásba veit büntető eszközé válják. Azonban óhajtott teljes kiküszöbölése is a kiismert biztosabb eredményű vállalásos vezetés mellett sokkal több oknál fogva remél-

hető, mint a gyermek kívánságait leső, vágyait teljesítő, hajlamaihoz alkalmazkodó individualisztikus nevelés mellett, amely a gőgös észelvű tudomány világtöfögása és életelve szerint a gyermeknek — úgy irván — csak a hétköznapi szükségait tartja szem előtt s Isten tudja, miféle ember fölnevelését vallja pedagógiai céljának. Mert a laikusok beszélhetnek és írhatnak ugyan sokat, de maguk nem tudják, mit akarnak rendszerükkel, minthogy olyan embert, amilyent képzelnek, még nem sikerült nevelésükkel előállítani.

Az ő tanítványaik és neveltjeik modernnek ugyan abban az értelemben, hogy mindent tagadnak, vagy a napot lopják, vagy fölösleges bajokat okoznak a társadalomban, de hogy igazán műveltek, vagy hasznosak, vagy legalább is boldogok volnának, arról nem lehet szó, se írás. Ilyesmivel ezek a híres iskolák valóban nem dicsekedhetnek. Csak azzal vannak nagyra, hogy ők ismerik a gyermekeket, mert tanulmányozzák s így tudják, mit kell vele csinálni. Nos, egy kevésbé igaz, hogy e téren szeretnek kutatgatni, de szerzett ismereteiknek nem nagy hasznát veszik, mert részben rossz célokat tűznek ki s hibás meggyőződésük következtében még ami jó is volna terveikben, annak megvalósítására helytelen, hatástalan eszközöket választanak. A keresztény tanító maga se elégedhetik meg a pusztá, megállapított eljárásával, nem huzhatja rá akarkire látatlanul a maga szisztémáját. A gyermeki hajlamokkal, vágyakkal, képességekkel neki is minél jobban meg kell ismerkednie, sőt a még ismeretlen, de fölfedezhető tulajdonságok és testi, lelki, egészséges vagy kóros jelenségek földerítésére is kell törekednie s e célból hozzányulhat a természet-tudományhoz, a lélektani kísérletezéshez, tapasztalat-gyűjtéshez és az elvont okoskodáshoz egyaránt. (Egyik kutatási módszer sem jelent keresztény vagy nem keresztény álláspontot, mert még a léha filozófiai iránynak is vannak metafizikus és empirikus hívei egyaránt s vizont a metafizikus bölcselők is elfogadják a természettudományból azt, ami bebizonyított, minthogy amit eddig bebizonyítottak, az az egyházi tanokkal nem ellenkezik, ami pedig ellenkeznék, azt úgy se tudják hitelesíteni.) Csak aztán a kiismert tulajdonságokkal, képességekkel, hibákkal, vágyakkal, ösztönökkel másként kell bánnia a valóságos meggyőződésű nevelőnek, mint atheista társainak. Amint ma hisszük, ahhoz, hogy a kicsiny tudatlanokat és gyöngéket leghelyesebb céljaiknak megfelelőkké neveljük föl, neveltjeinkkel a helyest be kell láttatnunk s követésére és elérésére képesekké kell tennünk őket.

A szabadelvű iskola, amellet, hogy nem épen hibátlan célok felé viszi tanítványait, még ezt a sokban kifogásolt célt is pusztán az oktatással, csalóka beszéddel akarja megközelíteni; pedig ami ebből sikerül is, az a jót még csak belátni segíti, de nem megtenni. Ehhez még más eszközök is kellenek, jobbak, konkrétbbek, amelyek azonban a művelt tanító szertárából hiányoznak, mert szabad gondolatáival ellenkeznek s amely eszközök pótlására — mit tenne egyebet — botot ragad s ragadni fog ezután is még inkább, habár ezt az eljárást tüzelő stilusi cikkeiben elítéli. Am ami az ő kapkodó rendszertelenségükből hiányzik, amivel az okos dolgokat nemcsak megismertetni, hanem megcsináltatni is lehet, az megvan az ősi egyházi eredetű szellemtől irányított, eddigi munkája után is nagy alkotásokkal dicsekedhető nevelő rendszerben, amely-

től a kissé nyugaton lakó s még csak holnap föllepő apostolok megváltak. Hogy ebben a szerkezetben mi sok jó, sőt nélkülözhetetlen van, ami a gyermek munkaösztönét növeli, az erkölcsi nyálank-ságoktól óvja s becsületességét ellenőrzi, egy mondat: ami az embernevelésben legszükségesebb, erről már sokat írtak, sokat írnak és sokat fognak írni, de meggyőzni csak maga a bot fog. A pálcá-ítések ma már jobban fájnak nekünk, mint a gyermeknek. Fekete sávokat kap tőle a lelkünk, hábor-gatja felelősségérzetünket, unszol a megbánásra, az orvoslásra. Azért írom, hogy a botra még nagy hívá-tás vár. Mai szereplése a jövőben várható dulásai-nak hatása alatt a pedagógia vagy megroppan, vagy megtér. -

Gergely.

SZEMLE.

21.600 koronába került mulasztás. A sorau (Németország) kerület egyik községének tanítója ismételtelen jelentette az iskolabizottság elnökének, hogy nedves, gombás lakása egészségét veszélyezteteti. Amde a többszöri panasszal és jelentéssel az elnök annyit sem törődött, hogy a bizottságnak legalább tudomására hozta volna. Néhány év mul-tával a tanítónak egyre súlyosbodó torokbaja támadt. A tanító szabadságot kért, de egyúttal a felszaporo-dott orvosi költségek megtérítéséért pert indított. Baja azonban annyira súlyosbodott, hogy idő előtt kénytelen volt nyugdíjaztatását kéri. Az orvosi bizonyítványok alapján beigazolódtott, hogy bajat egyedül a penészes lakás okozta. A bíróság kimon-dotta, hogy a törvényes fizetés és lakás kiszolgáltatásá-ért az iskolagondnokság felelős, melyet arra ítél, hogy orvosi költség és időelőtti nyugdíjaztatás miatt el-vesztett százalékok megtérítése fejében 18.000 márka (21.600 kor.) kárpótlásban részesítse a tanítót. Az ítélet jogerős. Érdekes az ítélet indokolása, melyben a bíróság kimondja, hogy az iskolatörvény végre-hajtása körül előforduló mulasztásért bíróság előtt nem az elnök, hanem az egész bizottság felelős. Amde akár a teljes gondnokságnak, akár egyes tagjainak jogában áll a 18.000 márka lefizetéséből származott kár miatt az elnök ellen külön kártéri-tési pert indítani. Vajon nálunk hány tanító van, aki az eluljáróság szűkkeblűsége miatt önkénytelen gombatermelést új lakásában? Jó volna ezt a németországi esetet tudomására hozni, talán hasz-nálna!

Káth József.

A lusta tanulókról. Dr. Laumonier francia orvos a «Nature» c. folyóiratban a gyermek lustaságának okaival foglalkozik. Szülő, tanító egyaránt kényszeríti a gyermeket, hogy feladatával foglalkozzék. Számos gyermek azonban télenül ül s a röpködő legyet stb. bámulja, anélkül, hogy megmozdulna. Dr. Laumonier szerint ez a lustaság többnyire betegségből származik. 27 tanulót figyelt meg s megállapította, hogy a gyermek születése idejében huszonkettőnek a szülője volt beteg. (Köszvény, diabéteszes betegség, érelmeszesedés, idegbántalmak, stb.) Legtöbb esetben a gyermek is beteges lesz. Az ilyen gyermek nem lusta, hanem ápolásra szoruló. Friss levegő, mozgás használ neki. Lustaságot okoz a rendellenes táplálkozás is. Aki gyorsan eszik, nehezen emészt. Ilyen étkezésnek lustaság, fáradtság érzete az eredménye. A légzőszervek beteg-sége is lustaságra vezethet. Nyugtalanul alvó, hor-koló gyermek többnyire lusta tanuló. Kellő orvosi

kezelés után ismét tevékenyebbé válik s rendszeresen tanul. Igaz? lustaságot csak akkor állapíthatunk meg és imitálunk, ha tudjuk, hogy a gyermek emésztő- és lélegzőszervei teljesen rendben vannak. Mielőtt lustaságot büntetünk, jó lesz kissé gondolkodni ezek fölött!

K. J.

Nyugdíjas tanító sorsa. Hannoverban egy 80 éves öreg tanító öngyilkosság szándékával a vízbe ugrott, de a járókelők kimentették. Mint mentőinek elmondta, tettét kétségbeesésből követte el, mert nyugdíjából nem tudott megélni. Ugyálszik, a magyar tanító vallásosabb is, bátrabb is, mint a német. Ha nem volna így, az öreg nyugdíjasok öngyilkossága napirenden volna, hiszen még a legutóbbi években sem volt ritka a 600–800 koronás nyugdíjazás.

K. J.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

A béke ünnepe. Lapunk pünkösd-i számában e címen írta meg gyönyörű cikkét a béke magasztos eszméjéről *Gresswein Sándor* prelátnak, a Magyar Békeegyesület elnöke. Cikkében jelezte, hogy közoktatásügyünk jelenlegi minisztere — elődjéhez hasonlóan — a békemozgalom ismertetésének az iskolába való bevitelét szintén hathatósan fogja támogatni. A várakozás teljesült, a békenap megünneplése tárgyában a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1910. évi május hó 13-iki kelettel 1829. eln. sz. a. a következő rendeletet adta ki: «Hivatali elődömnök 1907. évi április hó 29-én 48431—1906. szám alatt kiadott¹ körrendeletével intézkedés történt aziránt, hogy iskoláinkban a hágai békekonferencia megnyitásának napján, vagyis minden év május hó 18-án legalább egy órát a béke nagy eszméjének szenteljenek és evégből elrendelte, hogy a jelzett napon az ország minden fokú iskolájában, az iskolával kapcsolatos önképző-körökben és ifjúsági egyesületekben az arra hajlandóságot érző tanárok és tanítók, továbbá amennyiben az illető tanintézetek igazgatói ezt célszerűnek látják, a szóban forgó egyesületek tagjai is rövidesen ismertessék a békekonferencia napjának jelentőségét, a békemozgalom eszközeit és szerveit. Hivatali elődömnök e rendelkezése, mely a hazafiság és az általános ember-szeretetet egymást kiegészítő kettős eszméjét óhajtotta az iskolába bevinni, az eddigi tapasztalatok szerint nem járt azzal az eredménnyel, melyet attól méltán elvárni lehetett volna, amennyiben számos iskola a fent idézett körrendelet helytelen magyarázata alapján a békenap megünneplésének szükségességét a célszerűség szempontjából itéli meg és ennek alapján sok esetben egyszerűen mellőzte. Minthogy kívánatosnak tartom, hogy a békenap jelentőségéről már a tanuló ifjúság is tudomást szerezzen, felhívom a tanintézetek igazgatóságait, hogy hivatali elődömnök fentidezetti rendeletének lelkiismeretes végrehajtásáról gondoskodjanak».

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Fr. W. Foerster: Autorität und Freiheit. (Tekintély és szabadság.) Betrachtungen zum Kulturproblem der Kirche. Ara fűzve 2.50 márka, kötve 3.25 márka.

«Ez a könyv hatalmas villámként cikázik végig

¹ Szintén pünkösd-i számunkban közöltük.

a modern homály és félszesség felhőgomolyain és megvilágítja az atmoszférát.» Így nyilatkozik Foerster legújabb könyvéről az idealizmus történetének híres megírója, Willmann Ottó a «Reichspost»-ban. Tekintély és szabadság, egyéniség és abszolút erkölcsi normák vagy a társadalom jólétét biztosító többségi hatalom, erről s ezek egymáshoz való viszonyáról ír Foerster jelen könyvében. «Tekintély és szabadság — úgymond Foerster az előszóban — két nagyhatalom, miknek karöltve kellene a valódi művelődés terjesztésén fáradozniok. Manap azonban majd mindenütt egymás ellen dolgoznak.» És tényleg egymás rovására fejlődik e két tényező; a szabadság túltengése egész sereg beteges szimptomát hozott be társadalmunkba s egységes és áldásos munka helyett erőket forgácsol széjjel; a tekintély elve pedig, ha egyoldalúan alkalmazzák, útjában áll az erők teljes kifejlődésének, a többoldalú haladásnak.

Dilettáns akadt már szép számmal, kik avatatlan kézzel kontárkodtak bele e fontos kérdésekbe és romboltak építés helyett; az egyéniség apoteozisa, korlátlan szabadsága tudás és akarat terén; akiknek ez a krédójuk, azok természetesen gunyosan mosolyognak erkölcsi vagy egyházi tekintély emléttésekor. Am a zürichi gondolkozó az emberi élet gondos tanulmányozása után ült neki e kérdések megfjítésének és mélyen szántó elméjével szedi széjjel az emberi élet és művelődés e két lendítőjét. Miket pedagógiai munkájában (Jugendlehre) csak futólagosan érintetett, azt most ex professo tárgyalja. Három nagy fejezet köré csoportosítja elmélkedéseit; az első kettőben a vallási és egyházi tekintélynek az individualizmushoz, az egyén szellemi szabadságához való viszonyát világítja meg.

Foerster már pedagógiai munkáiban is voluntaristaelvekkel lép a porondra. A tudás még nem adja meg az életnek az igazi tartalmat. Oda akarát kell, csak hogy nem pusztá velleitások, hanem önmagán is diadalmaskodni tudó akaraterő. Az akarát e győzelméhez az embernek saját énjén kívül levő támasztékra van szüksége, normákra, törvényre, szóval tekintélyre. Foerster könyvéből tehát megtanulhatják a szabadság modern szájhősei, hogy a tekintély nemcsak hogy nem ellenkezik a szabadság elvével, hanem emennek föltétele és biztosítóka. És pedig nem pusztán az állami, hanem ép a vallási tekintély, mert hisz az önuralomnak a vallási, az aszketikus motívumokból kell szívnia erejét. Mindez nem új a moralistáknak, az előadás módja azonban teljesen új. Foerster régi dolgokat mond el újonnan, szellemes, temperamentumos előadásban; gondolatait modern formákba öltözteti. «A szabadság nyelvvel zengi el a tekintély panegirikusát.»

Csak egy-két gondolatot emelek ki munkájából.

A már említett első két fejezet bevezető részében (3—51. l.) az egyéni ész elbírálásának szempontjairól beszél. Irgalmatlan konzekvenciával száll síkra az elszigetelt egyoldalú intellektualizmus, az ész s az emancipált individuum túlhajtott felülemelkedése ellen. Az ész egyeduralma, ha nem ismer el maga fölött tekintélyt, a túlságos egyéni önbizalom a mélyebb problémák megoldása terén — csak hátráltatja az individuális haladást s a személyes fejlődést, «mert a személyiség igazi szellemi fölzsabadulása épen ahhoz van kötve, hogy az ember minél előbb oldja föl a saját mindentudásába vetett korlátolt hitét». (53. l.) Foerster az idevágó modern fogalmak homályos voltára hivatkozva pszichologie bizo-

nyítja, hogy a személyiség érvényesítése egész szépen összeegyeztethető a tekintély elismerésével. (52-67. l.) Aki csak önmagában bíz, az sohasem juthat el magasabb belátáshoz, annak látköre sok oldal felől zárva marad.

Az egyes fejezetekben egész sereg aktuális tárgyat fejtet. Így az egyházi tekintély s az individualizmus egymáshoz való viszonyának tárgyalásánál modern és napjainkból merített példákon mutatja be az egyház tanítói tekintélyének szükséges voltát a szentírásmagyarázatra vonatkozólag. A modernek ellenvetéseire, hogy a katolikus tudós egyes principiumok elfogadásához van kötve, találozva jegyzi meg Foerster, hogy ez csak ott áll be, ahol témákat tárgyal, miket az izolált ész egymagában nem képes fölérni. (99. l.)

Foerster az egyháznak a modern kultúrához való alkalmazkodásáról is beszél (163-191. l.); leírja a mai modern kultúra bizonytalan, itt-ott elmosódott határvonalait; beszél ellentmondásairól s a modern ember sajnálatraméltó homályos fölfogásáról a választékos dolgokban. «Sohasem szabad — úgymond — szem elől téveszteni, hogy a modern kultúrában igaz a valótlannal, életképes a beteges részekkel, valódi a hamisítottal van összezavarva szinte a kibontakozás reménye nélkül, úgyhogy az értékesíthető elem kiválasztásánál körültekintő óvatosságra van szükség. Tehát a modern szellem legtökéletesebbnek mondott vívmányait sem lehet egységes eredménynek nevezni. Csak ép az egyházi tradíció biztos és megbízható mérve alapján, e vezérfonal segítségével lehet e téren a használható a hasznavehetlentől vagy éppen a káros befolyású elemektől elválasztani.» (167. l.)

Foerster a magyar nyelvén beszél a modernekhez. Mielőtt e vallásbölcseleti irányú könyvét megírta volna, maga is több tévedésen ment át; valamikor Schopenhauer és Nietzsche-nél tudakozódott egy «tudományos» s az egyéniségen diadalmaskodó kulturerkölcös lehetősége iránt s az ellentmondások ábrándították őt ki a megkezdett irányból. Foerster tehát az igazság után kutató elme, az igazságot szomjuhozó lélek. Mindez okból nagy nyomatékkal szójának le argumentumai a modern ellentmondásokra. Mi pedig egész szívünkben örülünk az előtevételek nélkül kutató elme, a lojalitás s az emberiség legdrágább javaiért való küzdelem e nagynevű fiának.

TANÍTÓEGYESÜLETEK KÖRÉBŐL.

Meghívó. A Magyarországi Kath. Tanítók Orsz. Bizottsága, amely mélt. és főt. gróf Zichy Gyula pécsi püspök védő-elnök vezetése alatt működik, folyó évi közgyűlését július hó 4. és 5-én Budapesten, a Szent-István-Társulat dísztermében tartja módszeres kiállítással kapcsolatban, melyre a tagok és a kath. népoktatás munkásait és barátait tisztelettel meghívja az **Elnökség**. Tárgysorozat: Július 4-én délután 4 órakor a Szent-István-Társulat termeiben rendezett módszeres kiállítás megnyitása és a kiállítással kapcsolatos magyarító előadások megtartása. Délután 5 órakor a Kath. Tanügyi Tanács ülése a közgyűlés előkészítése céljából. Július 5-én 1/29 órakor ünnepélyes szentmise Jézus Szent Szive templomában. Mondja: Gróf Zichy Gyula pécsi püspök. 1/210 órakor a közgyűlést megnyitja mélt. és főt. Zichy Gyula gróf védőelnök és

ünnepélyesen átadja X. Pius pápa Őszentsége által kitüntetett kath. tanítóiaknak a Pro Ecclesia et Pontifice aranykeresztet. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Elnökségi előterjesztések. 2. Előadások: a) Lehetséges-e a népiskolában igazi nevelés vallásoktatás nélkül? Tartja: Dr. Hanuy Ferenc egyetemi tanár. b) A gyermeklélek tanulmányozásának módszere. Tartja: Ember Károly. c) A tankötelezettség korhatárának kérdése. Előadó: Dreisziger Ferenc. d) Az iskola és a büntető novella. Előadó: dr. Groh József ügyvéd. e) A fonomimikai módszerek ismertetése, története s bírálata. f) A nyugdíjtörvény revíziója és a nyugdíjas tanítók lakbérkérdése. Előadó: Szamborowszky Rezső. g) Indítványok. Délután 5 órakor a módszeres kiállítás bezárása és a díjak odaítélése, az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület választmányi ülésével kapcsolatosan. Budapesten, 1910. június 3-án. Dr. Szentgyörgyi Jordán Károly, apát-plebános, egyházi elnök. Ember Károly, a Nagy Szent Gergely lovagrend commandatora, világi elnök. Dreisziger Ferenc, tank. tanár titkár, Jegyzet. A szabályzat értelmében a közgyűlésen résztvehetnek, ott tanácskozási jogot élvezhetnek mindazok a tanítóiak, kik katolikus intézetekben működnek.

A Kath. Tanítók Orsz. Bizottsága nyári közgyűlésével kapcsolatos kiállításra a következő kartársak jelentették be részvételüket: Sztavenyik Vilma (Cseke), Kuzmitszky Endre (Büdöskut), Gáspár Gyula (Kisgyalán), Ládi János (Mesztegyő), Sipőtz Agoston (Szilárskány), Locsmándy Géza (Szilárskány), Kisfaludy Mihály (Környe), Kerényi Rezső (Újszentgyörgy), Simor-intézet (Budapest), Petruska János (Sztára), Ruzsinszky László (Gyón), Mohács István (Czibakháza). Tekintettel a rendezés előmunkálatainak a megkönnyítésére, ezúton is kérjük a kiállítani szándékozókat, hogy részvételüket legkésőbb június 20-ig jelezni sziveskedjenek, hogy a rendezőbizottság tudja magát mihez tartani.

Értesítő. Kalocsa érsekségei róm. kath. tanítóegyesületek 1909. évi működéséről Dreisziger Ferenc kitűnő szerkesztésében most jelent meg a XXVIII. Ért. Nagy lelki élvezettel olvastuk ezen füzetet, mely világos képét adja az egyesületek kormányzatának, az ott folyó életnek és végül közli a kiválóbb dolgozatokat. Aki tudni akarja, hogy a katolikus tanítóságban mennyi tudás, intelligencia és munkakedv van, az lapozgassa át figyelemmel ezen értesítőt és látni fogja, hogy komoly, intenzív munkásság folyik nálunk. Tanítóink nemcsak hirdetik a korral való haladást, hanem azt munkálják is. Egy esztendő eseményeit a szerkesztő színes stílusával foglalja dióhéjba, megemlékezve a tanítók örömeiről: Kanyó Ödönnek arany érdemkeresztrel való kitüntetéséről. «Az ünnepeltesen az érsek képviseltette magát, de a világi hatóságok távol maradtak a tanító, a katolikus tanító ezen ünnepétől». Ezt is leszögezzük: ki becsüli a tanító munkáját: az egyház, vagy az iskolát elközösítő liberális nagyságok? Kitűnő dolgozatok jelentek meg: A család és iskola együttes feladata a gyermekifjúság vallás-erkölcsi nevelése érdekében. A népiskola jellemfejlesztő hatásairól. A jellemképzés a népiskolában. Az iskolás gyermekek szent gyónásáról és szent áldozásáról. A nemi felvilágosításnak van-e helye a népiskolában? Mit tehet a tanító a szociáldemokrácia ellen? A katolikus tanítók fegyelmi szabályzatának ismertetése. A tanítói nyugdíjtörvény revíziójáról. Minden tanítóegyesületi el-

nőknek és titkárnak testvéri szeretettel ajánljuk figyelmébe ezen Értesítőt mintául, mint lehet a száraz és sokszor untató jelentésekbe életet önteni. E kitűnő füzet legyen útmutatója és irányítója minden egyesületünknek, akkor élettől duzzadó, pezsgő életű lesz egész közoktatásunk. **M.**

HIREK.

Pápai kitüntetés kath. tanítóknak. Lapunk zárta-kor kapjuk az örvendetes hírt, hogy X. Pius pápa öszentsége *Zichy Gyula* gróf pécsi püspök védő-elnök elterjesztésére a Magyarországi Kath. Tanítók Orsz. Bizottságának azon tagjait, kik a nem magyar tanítási nyelvű népiskolai tanterv készítésében kiváló munkát fejtettek ki: *Mihalicska János*, *Rippler Lajos* és *Zelliger Arnold* pozsonyi tótanítókat és *Horváth Ignác* tanítót, mint a pécszegyház-mezeyei kath. tanítóegyesület elnökét a Pro ecclesia et Pontifice aranykeresztel kegyelmesen kitüntette. Öszinten üdvözljük a kitüntetett érdemes tanfériakat.

Gazdasági tanfolyam tanítók és tanítónők részére. Gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter július 18-tól augusztus 18-ig mezőgazdasági tanfolyamot rendeztet tizennyolc földművesiskolánál mintegy 360 tanító és tanítónő részére. A miniszter minden egyes tanfolyamra egy-egy 100 és 50 koronás ösztöndíjat engedélyezett azon tanítóknak, illetve tanítónőknek, kik a legjobb előmenetelt tanusítják. A felvétel iránti kérvényeket június 20-ig az illetékes tanfelügyelőhöz kell beküldeni. Akit a tanfolyamra felvesznek, élelmezésre és utazási költségre 100 koronát kap.

Aki ráfizet az uralkodására. Azt írja a *Lehrzeitung für Westfalen*, hogy György schauburg-lippe herceg a tisztviselői és a tanítói fizetések megjavításának lehetővé tételére százezer márkát ajándékozott magánpénztárából és kijelentette, hogy mindaddig készségesen áldoz erre a célra, amíg a fizetésemeléssel járó többlet a bevételekből elegendő fedeztet nincs. Érdekes, hogy a herceg nemcsak hogy nem kap civillistát, hanem évenként a saját zsebéből körülbelül kétszázezer márkával járul hozzá az ország kormányzásának költségeihez.

Az Országos Katholikus Magyar Iskolaegyesület tagszámának folytonos szaporodásáról ad örvendetes hírt. Siessen lerakni filléreit a keresztény kultúra oltárára minden igaz hazafi, mert: *akik az iskola, azé a jövő!* Legutolsó kimutatásunk óta a következő adományok érkeztek be: Jávori István plébános (Bodonospatak) 3 kor., Sipos Péter kántortanító (Negyed) 2 kor., Tóth Geiza igazgató-tanító, Markó Leopoldina tanítónő, Fogelton Alajos kanonok (Jászó) 1—1 kor., Novák Endre plébános (Jászfalu) 3 kor., Grabarich István (Völglyfalva) 3 kor., Wagner Mihály lelkiigazgató (Győr) 1 kor., Klekl József plébános (Szentsebestyén) 1 kor., Melisek Bernát plébános (Kisvendég) 3 kor., Michon Mátyás róm. kath. lelkész (Simond) 3 kor., Weicher Miklós plébános (Törökbálint) 2 kor., Károly Alajos esperes (Szempcz) 3 kor., Tonna Izidor házfőnök (Máriabesnyő) 2 kor., Szent Antal persely (Szond) 3 kor., Plébániahivatal (Farnad) 3 kor. és Eördög Elemér plébános (Futak) 3 kor. Alapszabályokkal vagy taggyűjtőivel szívesen szolgál s a Kath. Iskolaegyesületbe való belépést köszönettel fogad a központi iroda (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-u. 28. sz.). Akiknél még kint van taggyűjtőiv, azokat tisztelettel kérjük, szíveskedjenek mielőbb beszámolni fáradozásuk eredményéről.

TÁJÉKOZTATÓ.

Az önkéntes nyugdíjaztatás. (*Többeknek.*) Tanítók nyugdíjazása az 1875. évi XXXII. t.-c. 43. §-a értelmében csakis a tanév végével, és pedig, miután a nagyszünet még az iskolaévhez tartozik, mindig szeptember hó 1-től eszközözendő. Rendelet kívánja, hogy a nyugdíjazás iránti kérvények lehetőleg már május hó folyamán felterjesztendők, hogy a kérvények kellő időben elintézhettek legyenek. A kérvény a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézendő, egykoronás bélyeggel ellátandó. Mellékletek: családi értesítő, keresztlevél, működési bizonyítványok, befizető könyvecske, díjlevél és hatósági orvosi bizonyítvány. — **Ki választja a községi óvónót.** (*Cs. F.*) A községi óvónót a közigazgatási bizottság által megbízott elnök vezetése alatt az iskolaszék választja. Addig míg az iskolaszék megerősítést nem nyer, ez az ügy el nem intézhető. Forduljanak az egyéb ügyekben utasításért a kir. tanfelügyelőséghez. — **Ideiglenes és rendszeres alkalmaztatás.** (*Sz. A.*) Az 1907. évi XXVII. t.-c. 2. §-a értelmében az ideiglenesség egy évnél tovább nem terjedhet. A rendszeresített állásra véglegesen alkalmazják a tanítót. A törvény azt mondja, hogy az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 138. §-nak első pontjában foglalt rendelkezés, mely szerint a tanítók élet-hossziglan választatnak, a hitelekezeti elemi iskolában működő rendes tanítókra is kiterjesztetik. — **A nyugdíj-igény helyesbítése.** (*V. J.*) Forduljon kérelemmel a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz, csatolja a díjlevelet és a korpótlekéről szóló utalványozást. Az 1907. évi XXVII. t.-c. értelmében 1000 koronánál kevesebb alapfizetése nem lehet; tehát a kántortanítói jövedelemből 1000 kor. a nyugdíjigény alapját képezi. (L. 11. §-t.) — **Személyi pótlék** A személyi pótlék megadása oly joga a miniszternek, amely érdemeket jutalmaz. A hitelekezeti tanító az egyházi főhatóság véleményezésével jut ez elismeréshez. — **Tájékoztatók a július 5-iki közgyűlésre.** Jelentkezhetnek a bizottság tagjai és minden kath. népoktatási intézetben működő tanfériú június hó 30-ig. A rendezőbizottság a közgyűlésre utazóknak félárú jegy váltására jogosító igazolványért folyamodott az összes nagyobb vasutak igazgatóságaihoz és a Dunagőzhajózási Társasághoz. A módszeres kiállításon való részvételre ismét felkérjük az érdekelt iskolákat és azok elöljáróit.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

Sz. I. A sürgős választ azonnal elküldtük. — **Sz. A.** 1. Kérje az ügy sürgetését az illetékes hatóságtól. 2. Csak a megfelelő iskolához alkalmazható rendszeresen. — **O. K.** Megkaptuk az értesítést. — **B. A.** Köszönet. — **K. K.** 1. Szíveskedjék beküldeni. Csak átoltvasás után adhatunk választ. 2. Igen, a körülmények szerint. **R. P.** Közzétettük. — **K. K.** Levélben feleltünk Sürgősen megfellebbezendő az alispáni végzés. — **B. F.** Elin-téztük. — **R. F.** Igen, már intézkedett a rendezőség. — **Sz. B.** A meghívás későn érkezett be, miatt nem volt közzétehető. A lapot pénteken reggel zárjuk. — **S. G.** Köszönet az eszméért. Felvetjük. — **D. S.** 1. Igen, tartanak. 2. Igen. 3. Forduljon az illetékes egyházi főhatósághoz kérelemmel. — **T. J.** A hivatalos közlönyben. — **C. M.** A fizetésösszeget a kinevezési okmányban közlik. Előbb esküet tesz. A tanf. által láttamozott kérvénnyel féljegyvet kér az igazgatóságtól. — **H. F.** Utána nézünk. — **R. K.** 1. Ha rendszeresített állásban működik, akkor tagja kell hogy legyen. 2. Kérdezzem meg ügyvédet. 3. A régi szokás érvénybe hagyandó s így kérheti. 4. Forduljon a közigazgatási hatósághoz. 5. Törölje ki az illető nevét.

Tartalom. Wohlmut Ernő: Züllő gyermekek. — Mézes János: Nyári mulatságok. — Eltes Mátyás: Gyógygypedagógusok. — Gergely: A bot és az új nevelőpróbák. — Szemle. — Hivatalos közlések. — Irodalom, művészet. — Tanítóegyesületek köréből. — Hírek. — Tájékoztató. — A szerkesztőség üzenetei.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt püspöki kar határozata **kötelezőnek** nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István Társulat Budapest.
 A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csak azon pályázatok közöltek, melyeknek díja előre lefizetett.

Kalocsai érseki megye.

A **csengődi** róm. kath. népiskolánál elhalálozás folytán üresedésben levő tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: 1. Az iskolai pénztárból előleges negyedévi részletekben 100 korona. 2. Törvényszerű kertilletmény 20 korona. 3. 1910. évi szeptember hó 1-től kezdve 900 korona államsegély. 4. Egy szobából álló lakás; miért is csak nőtlen tanítók pályázhatnak. Ha azonban a megválasztott tanító megnősül, ezen szobához való igényét elveszti és lakás helyett: évi 200 korona lakbért kap az iskolai pénztárból negyedévi utólagos részletekben. A pályázat határideje f. évi **június 30-ika**. A megválasztott köteles a Kalocsavidéki róm. kath. tanítóegyesület tagjai közé lépni, a kántori teendőiben segédkezni, az ismétlő iskolát díjtalanul vezetni. A kellőképp okmányolt folyamodványok a csengődi (Pest m.) róm. kath. plébániahivatalra címezve. Nt. **Makay Gábor** ker. esperes, akasztói plébános úrhoz küldendők. Az állás szeptember hó 1-én feltétlenül elfoglalandó. **Demsa József** pléb., isk. igazgató. Csengőd (Pest m.). 470 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A **nagysándori** (Trencsén m.) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettek **július 12-ére**. Díjlevél szerinti jövedelme: tanpénz 182 kor. Kántori jövedelem 187 kor., állami kiegészítés 361 kor. Összesen 1000 kor. Pályázat kezdete 10 órakor. Személyes megjelenés orgona miatt kívántatik. **Kompánék** esperes. 471 1—2

Pécsi egyházmegye.

A **liptódi** (Baranya m.) fiókközségi kath. iskolánál újonnan szervezett második tanítói állásra **június 30-ig** pályázatot hirdetünk. Fizetése: polgári évre 900 kor., államsegély, a hitközségtől 100 kor. alapítésként; továbbá kétszobás lakás konyhával, kamrával természetben. 20 kor. kertvátság. Baromfitartási joga udvaron nincs. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályok oktatása, gyermekeket istentiszteletra vezetni s reájuk felügyelni, hittant hitoktató akadályoztatása esetén tanítani, kántoriakban segédkezni és helyettesíteni. Német nyelv tudása szükséges. Csak férfitanítók pályázhatnak. Állás 1910. szept. 1-én elfoglalandó, mely naptól a fizetés is folyósítatik. Felszerelt kérvények alulírothoz címzendők. **Trinn János** plébános, isksz. elnök. Babarc. 465 1—2

Szepesi püspöki megye.

Ujterebesi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek **július 4-ére**. Jövedelme: 1. A községtől 660 kor. 2. Államsegély 184 kor. 3. Két kertnek (4 pozs. mérő burgonyaföld és fű) haszonélvezete vagy azok készpénzbeli értéke 16 kor. 3. Hat öl hasábfá csakis a tanítónak házhoz szállítva vagy annak értéke 72 kor. 4. Filialisból 30 kor. 5. Stóla 34 kor. 6. Alapítványokból 26 kor. 7. Mindennapi orgonálásért 50—60 kor. 8. Szabadlakás. Kívántatik tót nyelv tudása s próba orgonálás énekkel. U. p. helyben (Szepesmagura) **Nyulász Mihály** plébános. 454 2—2

Zubereci (Árva m.) róm. kath. II. tanítói állomásra pályázat hirdettek **június 15-ig**. Jövedelme: államsegélyből 900 kor., községtől 100 kor. havi előleges részletekben. Tót nyelv bírása szükségeltetik. **Hattyár János** plébános s iskolaszéki elnök. Kérvények Zubereci iskolaszékhez küldendők. 467 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Perbáli róm. kath. kántortanítói állásra június hó 25. délelőtt 11 órára pályázat hirdettek. Jövedelme körül-

belül 1600 kor. Tannyelv német-magyar. Kérvények **Magdics István** esp., ker. tanfelügyelőhöz küldendők. Ettyekre (Fehér m.) Személyes megjelenés megkívántatik. 468 1—1

Váci egyházmegye.

A **sándorfalui** róm. kath. kántori állásra pályázat hirdettek. Évi jövedelme: 1. a községi pénztárból 800 kor., 2. lakbér címén a községi pénztárból 200 kor., 3. mintegy 600 korona stóla-jövedelem. A megválasztott köteles úgy a templomban, mint a templomon kívül tartandó isteni tiszteleteket ellátni. Kívántatik tanítói oklevél, továbbá kántori oklevél, vagy működési bizonyítvány. A hatóságilag jóváhagyott javadalmazási jegyzőkönyv és díjlevél rendelkezéseihez úgy a stóla- és búcsuzató illeletek szedésében, mint a többiekben alkalmazkodni tartozik. A megerősítés egy évi próbaidő elteltével történik. A kérvények **június hó 29-ig Csapó János** esperes-plébános címére küldendők. A választás napja június 30-ika, amidőn reggel 9 órakor a próbaéneklés is megtartatik. Az állás július hó 1-én foglalandó el. Sándorfalva (Csongrád m.). 461 2—2

Augusztus hónapban róm. kath. kántortanítót helyettesítenék. Megegyezés levélben. Aszód, **Csekei Sándor** okl. kántortanító. 466 1—1

A **csépai** róm. kath. kántori állásra pályázat hirdettek. Évi jövedelme: 1. A hitközség pénztárából évi 209,20 korona. 2. A Püspökségtől 5,24 korona. 3. Alapított misék után 190 korona. 4. Mintegy 1000 korona stóla-jövedelem. 5. 6 kat. hold 381 □ öl szántóföld haszonélvezete. 6. Lakás természetben. Kívántatik kántori oklevél. A főhatóságilag jóváhagyott javadalmi jegyzőkönyv és díjlevél rendelkezéseihez mindenben alkalmazkodni tartozik. A megerősítés egy évi próbaidő elteltével történik. A kérvények **június hó 20-ig Majer László** esp.-plébánoshoz küldendők. A választás napja június hó 22. amidőn reggel 8 órakor a próbaéneklés is megtartatik. Az állás f. évi július hó 1-én foglalandó el. 462 1—1

Nagykátá (Pest m.) Egy 76 éves beteges ember mellé, kitünő hangú, a kántorságban tökéletesen jártas segéd-kántortanító kerestetik, ki önállóan tud végezni mindent. Fizetése évi 1000 korona, minden nagy halott után 1 kor., kis halott után 40 fillér, az állás azonnal elfoglalandó. Ki ezen állást elnyerni óhajtja, szükséges, hogy magát bemutassa. **Genes János**, kántor. 464 1—1

Helyettes kántornak, házitanítónak ajánlkozik a szünidőre jeles oklevélű, fiatal nőtlen tanító. Jó orgonajátékos, gyorsíró, beszél magyarul, németül és tótul. A **«Törekyő»** jelíges leveleket a kiadóhivatal továbbítja. 463 1—1

Cserél állami tanítónő, esetleg tanítóval is nagyobb városba vagy Budapest közvetlen közelébe. Budapesttől vasuton 45 percnyre levő nagyközségben működik, vasuti állomás helyben. Működési pótlék. Cím: **Johandesz Dénesné** Veszprém. 467 1—1

TANÍTÓGYŰLÉSI MEGHIVÓK.

Meghívó. A kiskomárom-nagykanizsai róm. kath. tanítói kör Kiskomáromban június 14-én tartja közgyűlését. Targysorozat: 9 órai szentmise után 1. Elnöki megnyitó. 2. Gyakorlati tanítást tart: **Vargha Julia** o. tanítónő. 3. Központi gyűlésről beszámoló. 4. Egy központi tétel kidolgozása és felolvasása **Hammer Petr.** o. tanítónő

által 5. *Vastag Gy.* o. tanító kézimunkaelőadást tart 6. Indítványok. *Markovics János* v. elnök. *Brichta József* egyj. jegyző.

Meghívó. A pécselyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület mágocsi esperesi köre június hó 16-án, Magyarreggyen tartja rendes tavaszi ülését. Az ülést 8 és fél órákor szentmise előzi meg. Az ülés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése. 3. Népoktatásügyünk fejlesztése. Előadja: *Albert István* kisvaszari tanító. 4. Jelentések a választmányi ülésekről. 5. Indítványok. 6. Az őszi ülés helyének megállapítása. Kisvaszar, 1910. június 6. *Albert István*, körj. jegyző.

A kislodogasszonyi és nagymartonai esp. ker. egyesített tanítókörének gyűlése, az ugyanaznap tartott képviselőválasztások miatt június hó 15-re halasztott. Amidőn a kir. tanfelügyelő és alispán úr is jelen lesz, akik személyesen fogják átadni Pados Károly borbolyai kaptársnak a vármegye által adományozott tiszteletdíjat, a magyar nyelv sikeres tanításáért. *Az elnökség.*

A pozsonyvidéki róm. kath. népnevelők egyesülete 1910. évi június hó 16-án Pozsonyban, a Csákv-téri kath. népiskola tornatermében tartja rendes közgyűlését. Reggel 8 és fél órákor Veni Sancte a székesegyházban, 9 és fél órákor a közgyűlés kezdete. A tárgysorozat főbb pontjai: Lehetőség-e a népiskolában igazi nevelés vallásoktatás nélkül? Előadja: *Höhl Antal* hitoktató. A gyermeklélek tanulmányozásának módszere. Értekező: *Cseppan Rezső* tanító. A tankötelezettség korhatárának kérdése. Előadó: *Cseppan Rezső* tanító. A fönomimikái módszerek ismertetése, története és bírálat. Értekező: *Uxa László* tanító. A nyugdíjas tanítók lakbérkérdése a nyugdíjrevízióval kapcsolatban. Ismerteti: *Mihalicska János* főtanító. Pályatételek kihirdetése. *Pályatételek:* 1. Munkára való nevelés fontossága és eszközei. 2. Milyenképpen támogatja a tanító a hitoktatót a profántárgyakkal? 3. A felügyelő ellátott dolgozók 1911. évi március hó 31-ig, az egyesület elnökségénél nyújtandók be.

A kiskomárom-nagykanizsai róm. kath. tanítói kör 1. évi gyűlését 1910. június 14-én tartja Kiskomáromban. Tárgysorozat: 9 órai szentmise után 1. Elnöki megnyitó. 2. Gyakorlati tanítást tart. *Vargha Julia* tanítónő. 3. Központi gyűlésről beszámoló. 4. Az egyik központi tétel kidolgozása *Hammer Petr.* tanítónő által. 5. *Vastag Gy.* osztálytanító által előadott kézimunkatanítás. 6. Indítványok. *Markovics János* elnök, *Brichta József* jegyző.

A hédervári róm. kath. tanítóegyesület 1910. év június hó 13-án Győr-Zámolyon délelőtt 10 órákor tartja megalkulásának és fennállásának 25 éves jubileáriuszgyűlését. Bácsa, 1910. május 25. *Ecsedy Gyula*, a rendezőbizottság elnöke. *Mihalovics Ferenc* alesperesi, kerületi tanfelügyelő. *Kertay János*, az egyesület alelnöke. Ünneplés szentmise Tedeummal. A tárgysorozat főbb pontjai: Hymnus. Elnöki megnyitó, mondja *Mihalicska Ferenc* egyleti elnök. Udvozlések. Előterjesztés tiszteletbeli tagságokra. Ünnepi beszéd, mondja *Sankovics Bertalan* győrrévfallui plébános. Alkalmi költemény, írta *Ujlaky Géza*, szavalja *Laczus Géza* nagybajcsi osztálytanító. A tanítóság és a szociális munka. Írta és felolvassa *Meskö Pál*, az orsz. gazdaszövetség titkára. A modern pedagógia napi kérdései. Felolvassa *Ujlaky Géza* győrrévfallui ig. tanító. A tanító és a munka. Költemény, írta és felolvassa *Horváth Jenő* nagybajcsi kántortanító. Az egyesület története. Felolvassa *Kertay János* ny. főtanító. Költemény Móra Istvántól, szavalja *Tullner Erzsébet* mosondárnói tanító nő, *Bezáró* beszéd. Szózat, éneklik az egyesület tagjai.

Tanítói gyűlések. A besztercebányai-egyházmegyei róm. kath. tanítói egyesület besztercebányai köre idei közgyűlését jún. 2. tartotta Besztercebányán. *Hölszky Károly* ker. tanf. beszédeiben fejtegette a gyermek nemű felvilágosításának szükségtelességét, mert úgymond: a rossznak a megismerése még nem jelenti annak az elkerülését, sőt itt is csak azt értenek el, hogy amit elméletileg megismert, gyakorlatilag is megpróbálja. Ehelyett szükségesnek tartja az akarat asketái nevelését és a tisztatlanság, illetlenség elleni undor felkeltését és ébrentartását. *Petykó*

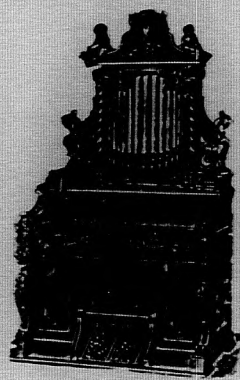
Gyula úrvölgyi tanító «Katholikus iskola és tanítójának helyzete» címén tartott időszerű felolvasásában kívánja a katolikus iskolának a mainál biztosabb alapokra való helyezését, továbbá a katolikus tanítószágnak magasabb kiképzése után, oly iskolaszervezet létesítését, melyben az állami és helyi befolyásoktól menten a pap oldala mellett egyházunknak hivatásos munkása lehessen. *Hergott Adolf* besztercebányai tanító 24 éven át betöltött elnöki állásáról lemondott, önzetlen munkájaért — mély nyomokat hagyott a kör életében — *Hölszky Károly* és *Béres András* lelkes beszédekben mondtak köszönetet. A kör pedig tiszteletbeli taggá választotta. Új elnökké *Béres András* lett.

Államsegély

kéréshez nyomtatványok 1 kor.;
magyarozó füzet (VI. javított kiadás) 1 kor.; 80 drb nyugta 1 K.

LENGYEL BÉLA Farkasaszo (Szatmármegye).

392 8-10



Elsőrendű légszívó-rendszerű harmoniumok speciális beszerzési torrasa a Monarchiában.

Elismert elsőrangú műemkek csak a Zimmermann-féle **HARMONIUMOK.**

Ausztria-Magyarországi képvis.

HÖRL NANDOR,

Pozsony, Ventur-u. 24.

ÁRJEJYZÉK INGYEN.

Főtiszt. papság és tanároknak részlettízésre. Üzletek: Lipce, Szt. Pétervár, Moszkva, Riga és Londonban.

ÁLLANDÓ MŰKIÁLLÍTÁS.

A Szent-István-Társulat műkereskedésében beszerezhető az elsőrangú hazai és külföldi művészek vallásos tárgyú eredeti festményei és azok reprodukciói jutányos áron és kényelmes havi részlettízetés mellett.

Tessék képesjegyzéket kérni.

UJDONSÁG!

**Amerikai naplókivonatok,
Utijegyzetek,
Levéltöredékek.**

Írta:
Gróf Vay Péter.

Ára 5 korona.

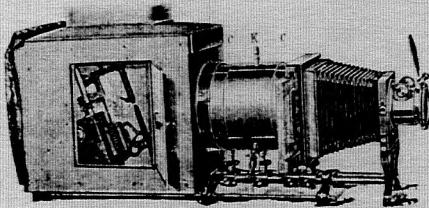
Megrendelhető
a kiadó Szent-István-Társulatnál.

MARX és MÉREI

tudományos műszerek gyára

VI., BULCSÚ-UTCA 7. : : : TELEFON 21—06.

Vetítógépek, diapositók, fizikai és egyéb tanítási eszközök.



Felekezeti iskolák teljes felszerelése az új tantervszerint.

Árjegyzékek díjtalanul küldetnek.
404—3—26

Most jelent meg! ★ Most jelent meg!

ERZSÉBET KIRÁLYNŐ KISÉRETÉBEN.

A MŰVELT KÖZÖNSÉG RÉSZÉRE
IRTA: SZTÁRAY IRMA GRÓFNŐ.

a felséges asszony volt udvarhölgye.

Ára füzve 5 korona.
Diszkiadás pergament
borítékban 6 korona.

Megrendelhető a kiadó
Szent-István-Társulatnál.

Ujdonság!

Ujdonság!

MEGJELENT

a Szent-István-Társulatnál

ERDŐS RENÉE

Aranyveder

cimű műve, melyet az ismert
nevű írónő Rómában, a katho-
likus hitre való áttérése után írt.

Ára 4 korona.

Ujdonság!

Ujdonság!

VIZSGAI JUTALOMKÖNYVEK

Az évről-évre közeledtével felhívjuk a figyelmet a kiadásunkban megjelent ifjúsági olvasmányokra és imakönyvekre, melyek legalkalmasabbak a tanuló szorgalmának megjutalmazására.

Ifjúsági irataink

olcsó árak dacára mind diszesen kötve, képekkel illusztrálva, a legkedvesebb vizsgai ajándékok, melyek teljesen megfelelnek a valláserkölcsi nevelés követelményeinek □ □ □ □ □ □

Ifjúsági imakönyveink

különbéle kötésekben nagy választékban kaphatók. Tartalmuk az egyházmegyei főhatóság által jóvá van hagyva. Az árak olcsósága lehetővé teszi ezek beszerzését több tanuló számára is □ □ □ □

Árjegyzékkel bérmentve és ingyen készséggel szolgálunk.

A Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala

Budapest, VIII. kerület, Szentkirályi-utca 28. szám.

Első magyar vill. erőre berend. hangszergyár.

Stowasser János

császári és kir. udvari szállító,

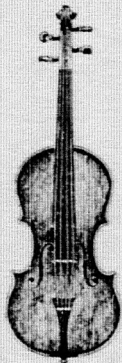
a m. kir. operaházi tagok, budapesti színházak, zeneakadémia, zenekörök, az összes fővárosi iskolák stb. szállítója, a hangfokozó gerenda és a javított Rákóczi-tárogató feltalálója.

Budapest, II., Lánchíd-u. 5. sz.
Gyár: II., Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós
és fuvós hangszergyára.

Alma minden-
számú szíri gyár-
tis, készíti hang-
szereit, egyeztet
hangokat és hang-
szer-alkatrészeket
hegedűk, szonó-
k, koronától.

Hangfokozó-
gerenda, mely által
szonó hegedű,
szonóka, belesz-
tése után sokkal
jobb erősebb hang-
szert nyer (Rákóczi-
szonó). 1883-11.



Tárogatók 70
koronától.

Harmoniumok
90 koronától.

Pedál-harmo-
niumok legolcsóbb
gyári árban.

Tanulóknak
kedvezmény!

Javítások a leg-
művészebb kivitel-
ben. — Árjegyzék
kiváratra ingyen és
bérmentve.

Alapítási év: 1880.

Alapítási év: 1880.

Felül nem mérhető és legolcsóbb tisztítja a világnak!

Általános Gallus-tintapor.

Rögtön elkészíthető a legkitünőbb minőségű
bogarfékete vagy színes író- és másoló-tinta.

KÜLÖNLEGESSÉG: iskolafinta.

1 kilogramostól 5-ig terjedő bődönök-
ben, ára kgkint 4 korona. — 1 kg. 20-25
liter kitünő tintát ad. 1 liter kész tinta
előállítás költsége 16-20 fillér.

Mindenemű felvilágosítással szolgáló
jegyzék kiváratra ingyen és bérmentve.
A megrendelések lebonyolítása az üzlet-
menet egyszerűsítése végett utánvétellel
történik. Magyar levelezés

Köppel-féle tinta-preparátumok gyára
W. LAMPEL, BÖHM.-LEIPA.

370-9-10

Vetítőgépet az iskolának!

A Hollós-féle vetítő taneszközök műinté-
zete kibocsátotta II. számú diapositiv jegy-
zékét az iskoláknak készülő képeiről.

A sorozatokhoz pedagógusok írják a
«Szövegkönyveket». A vállalat pedagógiai
irányítója Moussong Géza, fővárosi igazgató.

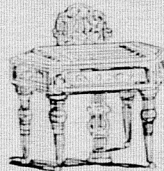
A körültekintő, szakszerű összeállítás dacára
a Hollós-féle műintézet képei a legolcsóbbak,
s mégis minden sorozathoz díjtalanul csatol-
ják a megfelelő szövegkönyvet.

Az iskolai oktatás élénkítésére és értékének
emelésére igen fontosak a vetített képek. Ol-
csóságánál fogva minden iskola beszerezheti.
Kezelése egyszerű.

A vetítőgép ára 80-100 korona. A dia-
pozitivék darabja 1 korona.

Tessék jegyzéket kérni a HOLLÓS-
féle műintézettől, Budapest, VII.,
Lövölde-tér 7. szám

Mindenre nű hangszert:



cimbalmot, hegedűt, fu-
volát, grammophont,
zongorát stb. csekély
havi törlesztésre
szállít

NOWOTNÝ J. Budapest, VI. kerület,
Nagymező-utca 21. sz.

Kérjen hangszer-árjegyzéket.

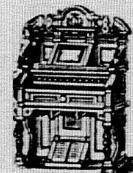
41-11

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep).



Pedálos harmoniumok mindkét rendszer
szerint és minden nagyságban pontos orgo-
na-méretű templomok, szemináriu-
mok részére és mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó
vasúti állomásig.

Tanulóknak s lelkészeknek különös szá-
lalkendemeny. Árjegyzék ingyen és
bérmentve. Részletretek engedélyezve.

93